

DOSSIER de FORMACIÓ

Producció audiovisual dins l'educació en comunicació

Barcelona, octubre de 2011

1. Un acostament al concepte EDUCACIÓ EN COMUNICACIÓ:

En l'actualitat els mitjans de comunicació i les noves tecnologies ocupen bona part del temps de la ciutadania i des de l'Educació en Comunicació s'entén que les usuàries i els usuaris no sempre han de tenir un paper de receptors. Un domini bàsic dels llenguatges dels mitjans pot proporcionar a les persones instruments comunicatius i expressius que els permetin actuar també com a creadores de missatges. Aquests textos generats, a més, poden aportar, amb seguretat, continguts més lligats a la realitat del territori, visions crítiques, maneres més identificatives d'auto-representació, etc.

Cada persona o col·lectiu social ha de posseir bons instruments, no només comunicatius i expressius, sinó també d'interpretatius-comprensius dels textos que rep contínuament. L'Educació en Comunicació comparteix les línies teòriques que afirmen que l'evolució de la humanitat es fonamenta en la regeneració de significats i això implica que, per poder incidir en el context social, hem d'estar capacitats per interpretar i comunicar, en definitiva per dialogar, ja que el diàleg és el punt de partida per a la convivència, la cohesió social i la transformació.

L'Educació en Comunicació treballa amb l'objectiu de proporcionar situacions que incrementin el desenvolupament de la competència comunicativa (comprensiva i expressiva) de les persones en els diversos mitjans i tecnologies de la informació i la comunicació actualment disponibles.

La concepció de l'educació en comunicació o educació mediàtica es mou entre diferents enfocaments. Algunes posicions s'integren en el statu quo social sense apuntar al desenvolupament de cap mirada crítica, altres més apocalíptiques treballen en una línia crítica però amb freqüència consideren els públics com éssers fràgils als quals s'ha de protegir de l'horror d'uns mitjans sense escrúpols. Altres parteixen de les potencialitats de les espectadores i espectadors. En qualsevol cas, l'Educació en Comunicació pot ser un camí cap al domini d'una major competència comunicativa en els diferents llenguatges de la nostra quotidianitat, obert a majors quotes de progrés, un fet que resulta especialment important en aquells col·lectius i persones que solen estar tradicionalment més desproveïts.

Una ciutadania activa i comunicativa pot ser un element d'una renovadora i positiva transformació social.

2. La producció audiovisual com a eina educativa:

Objectius:

- Aprendre a produir una creació audiovisual a partir de la mateixa pràctica (*aprendre fent*), participant i experimentant en totes les fases del procés.
- Ser capaços d'entendre i representar l'entorn a través de l'audiovisual.
- Reconèixer el sentit de pertinença al territori per a la seva transformació.
- Comprendre el procés de producció d'una obra audiovisual, sent conscients de cadascuna de les fases per a la seva realització.
- Valorar el paper que desenvolupa cada company/a el llarg de tot el procés. A la vegada que generar dinàmiques de participació.

Aproximació teòrica:

Fer una producció audiovisual va més enllà de l'adquisició d'instruments i d'estratègies de comunicació audiovisual. A partir dels diversos estudis de camp realitzats, ens adonem que les ficcions esdevenen un

recurs per mitjà del qual els nois i les noies plasmen aquells temes que els preocupen, fan sentir la seva veu i projecten la seva mirada subjectiva sobre l'entorn. Una eina per interactuar alhora que per assajar altres rols i identitats. Això es constata quan fem una anàlisi del contingut de les produccions dels adolescents i joves (Mayugo et al., 2003). Una gran quantitat de les produccions analitzades mostren temàtiques reals i properes, on la ficció esdevé una eina de comunicació i expressió. A més, construir un audiovisual és una activitat d'equip des de la qual s'aprèn a negociar, compartir i dialogar. Al llarg del procés, l'aprenentatge passa per anar adquirint estratègies de col·laboració i cooperació alhora que d'expressió per tal de fer servir una eina des de múltiples finalitats.

Segons Rodríguez (2002), les estratègies de comunicació en el marc de les cultures juvenils difereixen de les utilitzades pels adults. Mentre que el món adult utilitza el logos, la raó, les cultures juvenils utilitzen l'emotivitat, l'expressió no verbal, el gest, els valors estètics i l'acció directa.

"Per això les cultures juvenils actuals no són crítiques (en el sentit retòric i en el de la praxi política), sinó paròdiques (en el sentit d'espectacle esperpèntic, festiu, humorístic o de vegades violent); no són econòmiques i productives (en el sentit que planteja el materialisme cultural) sinó pur gest, erotitzants, sense pretensió de sentir" (Rodríguez, 2002: 39).

En el cas de la ficció, podríem considerar com l'aspecte més significatiu el llenguatge emotiu i expressiu. La interpretació d'un personatge permet treballar temàtiques relacionades amb l'autorepresentació, la mirada cap als altres i la recerca de la pròpia identitat. A l'hora d'escenificar un rol es poden observar les actituds i les reaccions que tenen els nois i les noies davant de diferents situacions. És tasca del o la docent saber canalitzar i dirigir aquesta oportunitat per tal d'aconseguir que els protagonistes arribin a empatitzar amb el rol que desenvolupen altres companys/es i que potser, en la vida real, no ho farien mai. Per exemple: el líder del grup podria representar a un tímid. Tanmateix, existeixen altres elements com ara la interrelació amb l'entorn que intervenen inevitablement, enriquint la producció i exercint de pont cap a una anàlisi més crítica i reflexiva.

Durant el procés de realització, l'alumnat passa per diferents fases que li permetran crear una producció audiovisual:

- Preproducció.
- Producció
- Postproducció

La fase de **Preproducció** fa referència a tota la preparació prèvia a la gravació, des del sorgiment de la idea i la construcció de la història, fins a l'elaboració del guió i la planificació de com gravarem. Al llarg d'aquesta primera fase, s'ha d'anar definint un pla de treball que permeti involucrar tot l'alumnat en totes les tasques que es realitzen. El treball cooperatiu serà un punt clau per al desenvolupament de les diferents accions. Per tal d'arribar a la següent fase, s'haurà d'haver passat, prèviament, per una sèrie de passes on es tractaran conceptes com idea, storyline, sinopsi, storyboard, llistat de necessitats, localització, pla de rodatge, entre d'altres.

En la fase de **Producció** o de **gravació** és on es posen en pràctica tots els coneixements sobre llenguatge audiovisual i es plasma el guió en imatges que són capturades a través de la càmera de vídeo. En aquesta fase és encara més important una bona coordinació entre tots els implicats, arribant a desenvolupar un treball col·laboratiu on els integrants del grup es converteixin en membres d'un equip. És per això, que la tasca fonamental del o la docent ha de consistir, durant tot el procés, en aconseguir que els integrants comparteixin i facin seus els objectius del projecte.

La última fase s'anomena de **Postproducció**. Un cop capturades les imatges s'ha de fer el tractament d'aquestes tenint present el sentit que volem donar a la narració que expliquem. El muntatge digital requereix d'un suport tècnic (ordinadors amb programa d'edició) que pugui manejar l'alumnat per tal d'aconseguir l'ordre consensuat dels diferents plans gravats. Durant l'edició també es poden afegir efectes tant sonors com visuals i transicions que ajudin a arrodonir la història. En aquesta fase el grup ha de

continuar treballant en equip, d'una manera cooperativa, en la qual tots i totes participin aportant idees per al muntatge i manegin el programa d'edició.

Un cop finalitzat el muntatge i guardada la producció en un DVD, cal que es realitzi un treball de promoció en el territori. Es tracta, per tant, de completar el procés de *feedback* o retroalimentació, és a dir, que l'alumnat, després d'intervenir en l'entorn durant el procés de producció audiovisual, retorni a la comunitat de referència tot allò après, creat i experimentat, en projectar el resultat (les ficcions) en un (o diversos) espai públic on puguin acudir-hi tots els conciutadans i conciutadanes. Es tracta de compartir-ho i aprofitar-ho per generar interacció social i cohesió. D'altra banda, una activitat com aquesta es pot aprofitar per fer una acció d'aprenentatge-servei (ApS) a la comunitat. Es tractaria d'una proposta educativa en què els i les participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

PROPOSTA METODOLÒGICA.

La proposta metodològica que presentem contempla tres aspectes fonamentals:

- L'aprenentatge cooperatiu i col·laboratiu.
- L'expressivitat, l'exploració de la identitat i el reconeixement del sentit de pertinença al territori com a eines de transformació.
- L'adquisició d'estratègies i eines per a la producció d'un audiovisual.

Les aportacions relacionades amb *l'aprenentatge col·laboratiu* (Thousand, Villa i Nevin, 1995; Crook, 1998) i *l'aprenentatge cooperatiu* (Pujolàs, 2001) aporten eines per generar dinàmiques d'aprenentatge compartides, des de les quals construir una cultura de grup.

Com dinamitzar un treball en grup, perquè tothom se senti implicat?

Com fer del treball en grup una font d'aprenentatge?

El treball amb audiovisuals -ja sigui professional, com amateur- difícilment es pot realitzar de forma individual. La col·laboració necessària i imprescindible entre tots els i les membres que participen en una producció audiovisual fa que sigui possible portar-la a terme. Traslladar aquesta importància al context educatiu porta a considerar bàsica l'adquisició d'eines per teixir relacions i estructurar espais de treball en les quals tots els i les integrants d'un grup se sentin implicats en el projecte. Per tant, cal aprofitar la rellevància de la producció audiovisual per desenvolupar una tasca d'equip on s'aprèn a partir de la relació i la interacció entre els i les participants, així com entre aquests i l'entorn.

Crook (1998) anomena **aprenentatge cooperatiu** a les estratègies que impliquen un treball en grup que es basa en la divisió de tasques. Cada grup es responsabilitza d'un aspecte d'aquestes tasques. La motivació desenvolupa un paper important, així com els premis de cara a potenciar l'activitat conjunta.

L'aprenentatge col·laboratiu és "(...) un sistema d'interaccions cuidadosament dissenyat que organitza i indueix la influència recíproca entre els integrants d'un equip" (Johnson i Johnson, 1999). Es desenvolupa mitjançant un procés gradual en el qual cada membre i tots en conjunt se senten mútuament compromesos amb l'aprenentatge dels altres, generant una interdependència positiva que no impliqui competència (Pujolàs, 2001).

L'aprenentatge col·laboratiu s'adquireix a través de l'ús de mètodes de treball grupal caracteritzats per la interacció i la participació de tots, tant en la contribució al coneixement com en la realització de la producció audiovisual.

En l'aprenentatge col·laboratiu el treball grupal apunta a compartir l'autoritat, a acceptar la responsabilitat i el punt de vista de l'altre, a construir consens amb els altres. És per aquest motiu que el docent es converteix en mediador, la qual cosa li permet gestionar i mirar de resoldre els conflictes que puguin sorgir per qüestions de lideratge.

Per treballar en col·laboració és necessari compartir experiències i coneixements, i tenir una fita de grup molt clara, en la qual el *feedback* és essencial per a l'èxit del projecte. "Allò que aprendrem ho aconseguirem només si el treball del grup es realitza en col·laboració. És el grup el que decideix com realitzar la tasca, quins procediments adoptar, com dividir el treball i les tasques a realitzar" (Gros, 2000).

Una activitat d'audiovisuals que pretengui aprendre des de la interacció del grup no pot deixar de banda el que ens ofereixen aquests dos models d'aprenentatge. Tot i que sovint se situa l'aprenentatge cooperatiu com una primera fase per arribar al col·laboratiu (ja que esdevé un aprenentatge més conduït i, per tant, l'idoni per iniciar una dinàmica d'intercanvi entre l'alumnat), ambdós aporten eines valuósíssimes per a l'aprofitament màxim de la producció audiovisual com a eina educativa.

L'eix de l'expressivitat, l'exploració de la identitat i el reconeixement del sentit de pertinença al territori com a eines de transformació aporta possibilitats per interactuar amb l'entorn, el grup i un mateix.

Com treballar l'expressió amb els nois i les noies?

Com utilitzar l'expressió i amb quina finalitat?

La realització de ficcions permet als nois i les noies plasmar inquietuds i interessos per mitjà de la narració d'una història, per la qual cosa es generen tota una sèrie d'expectatives al voltant de l'activitat. En engegar el procés, entre l'alumnat, emergiran possibilitats per explorar, entre d'altres, qüestions d'identitat, de vinculació al territori, etc. que caldrà gestionar.

La seqüència didàctica que es proposa s'aplica en els tallers de *Teleduca. Educació i Comunicació* (Catalunya) i es revisa periòdicament mitjançant el mètode de la investigació-acció, amb la intenció de millorar contínuament tant el procés com la intervenció. És per això, que es recomana tenir en compte, sobretot, aspectes de temporalització. Les accions que es facin han de tenir el seu temps, repartit equitativament. Durant les primeres experiències es poden escapar detalls que s'aniran polint a mida que es vagi adquirint més pràctica. No obstant això, el o la docent no ha d'oblidar mai que el més important és el procés, d'on pot extreure molts elements per treballar amb l'alumnat. El domini de les eines per a la gravació i l'edició és necessari però també la posada en escena i la relació intergrup. Quan els nois i les noies graven una ficció, normalment improvisen el que havien planejat a l'elaboració del guió. De forma intuïtiva, es realitzen diferents preses d'una mateixa seqüència segons com aquestes hagin sortit, però difícilment es porta a terme un aprofundiment suficient de la posada en escena com per convertir les pròpies actuacions en espais d'expressió importants.

En el moment de la gravació se succeeixen dinàmiques d'interacció interessants a tenir en compte. Ser el o la protagonista de la mirada dels altres, actuar davant la càmera és un moment clau per aprendre de la postura d'un mateix davant el món: els gestos, la manera de moure's, etc. ofereixen als altres una imatge de nosaltres. D'altra banda, la producció audiovisual permet acostar-nos al territori, representar i transformar l'entorn en l'escenari de la història. Això ens aporta elements per buscar possibles solucions diferents a com l'havíem plantejat inicialment. Conèixer per a transformar.

Donat que aquesta proposta s'inscriu en una educació per a l'acció que utilitza tècniques participatives, les ficcions poden jugar-hi un paper important en contribuir a la participació, la creació i la reflexió. Així doncs, podem dir que la finalitat d'aquest projecte es basa en:

- El coneixement del medi, l'entorn i el context social on viu i es desenvolupa el grup.
- El reconeixement de valors culturals, ideologies que determinen aquest grup i la seva visió i comprensió de la realitat.
- La identificació de la pròpia pràctica per poder-la canviar.

L'adquisició d'estratègies i eines per a la producció d'un audiovisual permet desenvolupar l'autonomia necessària per expressar-se visualment.

Tot i no ser l'únic aspecte a tenir en compte, és important conèixer les eines i el llenguatge audiovisual per construir i narrar una ficció.

Els nois i les noies estan molt familiaritzats amb el llenguatge audiovisual. Diàriament mantenen contacte assidu amb la televisió o els jocs d'ordinador, que els presenten diferents situacions per mitjà de l'ús de plans, angulacions o moviments de càmera. La comprensió d'aquest llenguatge, per tant, els resultarà fàcil i molt familiar. És per això que interessa focalitzar l'activitat en comprendre com aquest llenguatge esdevé una eina de comunicació que, per mitjà de la utilització de codis (amb els quals hi ha una interacció quotidiana), transmet una sèrie d'idees i sensacions. Posant nom i contextualitzant els diferents recursos que s'utilitzen en la transmissió d'idees, informacions o sensacions, es tracta de donar valor al marc de la cultura visual compartit pels nois i les noies.

3. El llenguatge audiovisual:

L'ENQUADRAMENT I LA PLANIFICACIÓ

Fer entendre als alumnes que l'espai real no té límits. El cinema i la televisió no poden mostrar-lo tot a la vegada, per la qual cosa se seleccionen parts d'aquest espai. La part seleccionada és la que cap en l'**enquadrament**.

El fet d'**enquadrar** és molt important per diversos motius, però un dels més destacats és que mitjançant l'enquadrament l'emissor **selecciona** les parts de la realitat que vol mostrar. Així **inclou** uns elements i n'**exclou** d'altres. Enquadrar sempre és subjectiu, depèn dels interessos, de la mirada de la persona que enquadra. L'enquadrament té **influència en la interpretació**.

Il·lustració de G. Millerson (1982). *Técnicas de realización y producción en televisión* (pàg. 79).

EL PLA I ALGUNS DELS ELEMENTS QUE SI RELACIONEN

El **pla** és la unitat bàsica del llenguatge cinematogràfic i també del televisiu. És difícil de definir des d'una única perspectiva, però, per abreviar direm que un pla és la **imatge fílmica que queda entre dos talls**.

El **pla-seqüència** és un pla que té una durada més prolongada i que recull sense interrupció una acció determinada.

El terme de **seqüència** és molt usat, sobretot en el cinema, i serveix per indicar el conjunt d'accions que succeeixen en el mateix espai i en el mateix temps. Si es produeix algun canvi d'espai o de temps s'entra en una altra seqüència.

Un pla sempre defineix un **camp**. El camp és el fragment d'espai que hi ha en l'interior de l'enquadrament. Aquest espai té profunditat. S'anomena **profunditat de camp** la part del camp on objectes, persones, etc. que es troben dins poden ser percebuts amb nitidesa. Generalment es distingeixen tres parts dins del camp: la primera, que inclou els elements que estan a primer terme, més a prop de l'objectiu de la càmera, el segon terme i el tercer terme que inclou allò que està més allunyat.

PLANS I MOVIMENTS DE CÀMERA BÀSICS

Tipus de plans

1. **Pla general (PG):** serveix per descriure un espai. És aquell que ens serveix per veure tot l'espai on succeirà l'acció i en el que podrem reconèixer l'espai, en aquest pla no reconeixem els trets de la figura humana, la mostra amb poc detall.

2. **Pla conjunt (PC):** es veu la figura humana completa i ens serveix per començar a reconèixer el nostre protagonista, en aquest ja es comencen a veure una mica els detalls de la figura humana però encara no estan definits.

3. **Pla $\frac{3}{4}$ o americà (PA):** és el pla que agafa des del cap fins els genolls. Pren la figura humana a l'alçada dels genolls. Va agafar aquest nom pel típic pla que hi ha a les pel·lícules de l'oest on sempre es veien els pistolers quan anaven a fer un duel. El pla inclou la figura fins els genolls i les pistoles.

4. **Pla mig (PM):** agafa la figura humana des de el cap fins la cintura. Aquest plal ja ens permet veure amb més detall els trets d'una persona, com pot ser l'expressió de la seva cara. Però també té unes variacions com serien el *pla mig curt* que agafaria des del cap fins el tòrax i el *pla mig llarg* que agafaria des del cap fins a mitja cuixa, sense arribar als genolls.

5. **Primer pla (PP):** és aquell on se'ns mostra la cara d'un personatge però també pot ser de les mans o de qualsevol altre part del cos humà. Hi ha una variació que seria el *primeríssim primer pla*, per exemple agafar els ulls de la cara. Serveix per descriure els estats d'ànim de les persones.

6. **Pla detall (PD):** aquest pla és molt semblant al primer pla, però referint-se a objectes. Serveix per mostrar-nos de les característiques d'un objecte.

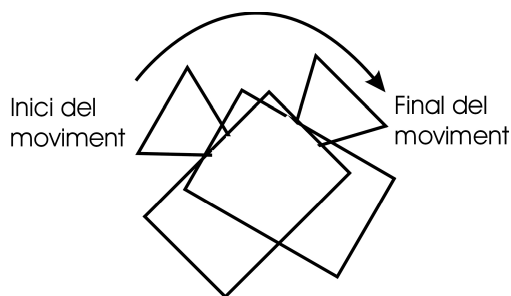

Tipus de plans segons la posició de l'objecte en relació amb la càmera:

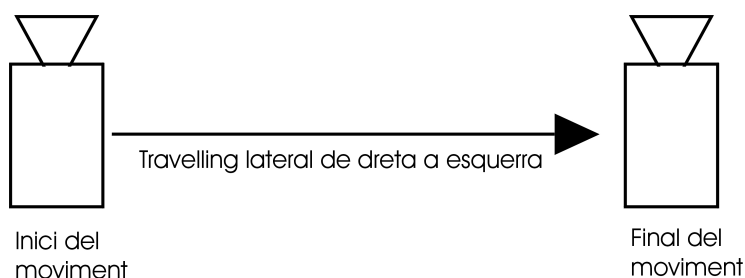
1. **Pla picat:** ens mostra un punt de vista per sobre del nivell dels ulls. Aquesta posició de càmera, en veure-la per la televisió, ens dóna una sensació d'inferioritat o d'aplanament de la persona o l'objecte a què es fa referència.
2. **Pla contrapicat:** ens mostra un punt de vista per sota del nivell dels ulls. Aquesta posició dóna una sensació totalment contrària a l'anterior, és a dir, de grandesa.

Moviments de càmera

1. **Panoràmica:** la càmera fa un moviment sobre el seu eix. Serveix per mostrar-nos tot allò que no es pot veure amb un pla general. Les panoràmiques poden ser horitzontals (de dreta a esquerra o d'esquerra a dreta) i verticals (de dalt a baix o de baix a dalt). Les panoràmiques poden ser de seguiment o descriptives. Les panoràmiques de seguiment són aquelles que s'utilitzen per seguir el recorregut d'una persona d'un punt o a un altre. Aquest moviment de càmera també es podria utilitzar per fer el seguiment d'un cotxe. Les panoràmiques descriptives s'utilitzen quan en un pla general no es pot veure tot el lloc on succeeix l'acció, llavors per mostrar-la utilitzaríem la panoràmica.

2. **Travelling:** és aquell moviment en què la càmera es desplaça físicament, és a dir, es trasllada lateralment o frontalment sobre el seu propi eix. Normalment aquest tipus de moviment de càmera s'utilitza per fer seguiments de persones o d'objectes com per exemple un cotxe.

3. **Zoom:** no es tracta d'un moviment sinó d'un apropament o allunyament de l'objecte o persona gràcies a l'efecte del zoom de l'objectiu de la càmera.

Exemple: Estem gravant un quadre en una exposició que consta d'un paisatge amb un pont en el qual hi ha una persona pescant. Comencem gravant-lo amb un pla general on es veu tot el quadre i, tot seguit i sense parar de gravar, utilitzem el zoom per apropar-nos a la zona que ens interessa: el pont amb el pescador, per veure amb més detall aquesta part del quadre.

4. Edició i continuïtat:

L'edició consisteix en el **muntatge** de la imatge i el so. És una de les fases finals del procés que suposa fer un text audiovisual. Aquí es seleccionen i s'ordenen i es descarten les imatges del que serà el film definitiu, juntament amb la banda sonora. Per fer-ho s'utilitzen programes informàtics especialitzats com l'*Adobe Premiere*, el *Pinnacle Studio* o el *Finalcut*. Aquí es dona forma a tot el que s'ha enregistrat.

- Tipus de muntatge:

- *Lineal o continu:* els plans s'empalmen respectant l'ordre successiu de les accions.
- *Altern:* S'empalmen de forma successiva els plans de situacions diferents que confluiran en una mateixa escena.
- *Paral·lel:* s'uneixen plans que corresponen a escenes diferents que estan passant simultàniament. S'usa per mostrar què fan dos personatges en el mateix moment, per comparar situacions, etc.
- *Invertit:* la successió temporal de l'acció es modifica perquè s'introdueixen escenes del passat (*flashback*) o del futur (*flash-forward*)

- El raccord:

En l'enregistrament i en l'edició és molt important tenir cura de la continuïtat narrativa, una coherència tenint en compte l'inici, el desenvolupament i el final. Un dels recursos per mantenir aquesta continuïtat narrativa és el raccord. Respectar-lo significa l'existència d'un lligam entre els diferents plans que ens garanteix aquesta coherència. Cal tenir-lo molt present perquè en moltes ocasions els plans d'una mateixa seqüència poden enregistrar-se en moments diferents, i ens hem d'assegurar que tot el que apareix en aquells plans tingui una continuïtat: per exemple, si en una sèrie de plans d'una seqüència que s'enregistra en moments diferents un personatge porta un jersei ratllat, és important que aquest personatge respecti això i el torni a portar el dia que es gravin els plans que manquen per acabar aquella mateixa seqüència. Així garantim aquesta continuïtat de la que parlàvem. Quan això no es respecta o no s'ha tingut en compte, i com espectadors percebem una discontinuïtat, una incoherència, es diu que hi ha hagut un salt de raccord.

Hi ha diferents tipus de raccord: de vestuari, d'escenari, d'acció, de direcció, de mirades, psicològic, d'il·luminació, de moviments de càmera, de banda de so, etc. Relacionat amb el raccord hi ha el que s'anomena eix: això és, en el cas del moviment, si un personatge surt de l'enquadrament per la dreta en el següent pla l'hauréu de veure moure's d'esquerra a dreta per garantir una continuïtat amb el pla anterior, sinó semblaria que torna a entrar. Quan això no es respecta, es diu que hi ha hagut un salt d'eix.

5. Producció d'una vídeo ficció:

ACTIVITATS INTRODUCTÒRIES

1. ANÀLISI D'UN MODEL DE TEXT:

Visionar i comentar una (o més) vídeo ficcions, si pot ser també elaborades per alumnat de les mateixes edats, considerant alguns aspectes formals o de contingut. Val la pena també llegir i comentar alguna part d'un guió de ficció ja elaborat. Guia dels aspectes formals o de contingut a treballar:

- *Autoria i context de producció i emissió del text analitzat:* autoria, intèrprets, guió, data de la producció, situació de producció, públic destinatari, impacte històric-social, etc.
- *Aspectes formals:* imatge, ritme, muntatge, so, música, relació imatge/text...
- *Aspectes de contingut:* estructura del film, espais, context, personatges principals i secundaris, temàtica, etc.
- *Aspectes ideològics:* estereotips, idees i valors.

2. PREPRODUCCIÓ

- **FORMACIÓ DELS EQUIPS DE TREBALL I TRIA DEL TEMA:** Es formen els grups amb 7-9 alumnes. En primer lloc i abans de començar a fer el guió, s'ha de pensar entre tots una idea sobre la qual tractarà la vídeo ficció. Aquesta idea ha d'ésser senzilla i ha de tenir possibilitats de concretar-se en imatges. Per facilitar la tasca es pot triar un tema general a partir del qual es plantegin les ficcions de cada grup, per exemple, l'amor, l'amistat, la por, etc. També és pot partir de l'adaptació d'un text literari.
- **FER LA SINOPSI:** Quan es tenen les idees o plantejaments inicials, es pot passar a fer la sinopsi, és a dir, a resumir la història que es vol explicar en la ficció audiovisual. La sinopsi ha d'incloure els punts més importants de la ficció (personatges, escenaris...), des que comença fins al final i els fets més importants que s'hi explicaran. En la sinopsi s'hauria de posar també el públic destinatari de la ficció i els objectius.
- **ELABORACIÓ DEL GUIÓ:** A partir de la sinopsi, es plantejarà el guió. Hi ha dos tipus de guions: el *literari* i el *tècnic*. Utilitzarem tots dos per prendre i consensuar el màxim de decisions en grup. El més recomanable és fer un únic guió tècnic-literari amb *story-board* (dibuixat o amb fotografies).

A l'hora de fer el treball de guionatge s'ha de tenir en compte que un guió ha de tenir un llenguatge clar i directe, amb frases curtes que expressin molt bé tot allò que passarà. S'ha d'organitzar en **seqüències** (que serien com les escenes de teatre). Cada seqüència es diferencia de l'anterior perquè canvia l'espai o el temps de l'acció. Les seqüències no han d'ésser gaire nombroses i han d'incloure també els diàlegs (si n'hi ha) dels personatges, així com les informacions que poden ser útils per al moment de la gravació.

En el **guió tècnic** caldrà fer constar totes les informacions que fan referència als tipus de plans, a la il·luminació, a la banda sonora, a la posada en escena i al moviment dels actors, etc. En el **guió literari** hi ha d'haver una descripció breu de les imatges i les paraules dels personatges.

Per clarificar el procés és també convenient fer el **story-board**. El story-board vindria a ser com un còmic o una seqüència fotogràfica del film. Està format per vinyetes amb dibuixos més o menys esquemàtics de cada pla o bé per una sèrie de fotografies representatives.

La ficció definitiva hauria de tenir entre 30 i 45 plans.

GUIÓ DE MIMFICCIÓ

Nº pla	Localització	Tipus pla	Descripció del pla	So i música
1				
2				
3				
Etc.				

GUIÓ DE VIDEOFICCIÓ

Nº pla	Loc.	Tipus Pla	Descripció del pla	Veu. Diàleg	So i música
1					
2					
3					
Etc.					

STORY-BOARD

Nº pla	Vinyeta	Observacions
1		
2		

6. Enregistrar la realitat:

TIPOLOGIES DE GÈNERES I FORMATS

*** El reportatge televisiu**

El gènere del reportatge pretén acostar-se a la realitat mostrant tots els punts de vista possibles i fins i tot contraposats, per això sol intercalar entrevistes de testimonis i implicats amb imatges de recurs sobre el tema. El reportatge permet als i les participants informar, tractar i investigar, a través del llenguatge audiovisual, temes d'interès i d'actualitat que els siguin propers. Els tallers poden ser especialment adients per portar a terme petits treballs de recerca sobre l'entorn.

*** El documental**

Aquest gènere es troba a cavall entre el cinema i la televisió, i obre un ventall molt ampli de tractaments i subgèneres diversos que despleguen altes dosis de creativitat, sense perdre de vista que es tracta d'un enfocament de no ficció o d'acostament a la realitat. Es tracta d'un gènere que permet fer una incursió tant la part més creativa com també discursiva de l'audiovisual, tot aprofundint en forma i continguts alhora. És ideal per construir un discurs audiovisual a partir d'una investigació de camp.

*** Fake o fals documental**

Podríem parlar d'un subgènere concret del documental que ens porta a integrar elements de ficció per construir un discurs basat en la realitat i la investigació de l'entorn. Es basa a explorar allò real a través de la recreació de situacions, o sigui, es fonamenta en recrear històries que realment han tingut lloc. En aquest sentit, és un format molt interessant per treballar i plasmar audiovisualment temàtiques relacionades amb la recerca sobre la història recent d'un entorn, tot buscant que l'equip de producció les reinterpreti des de les seves vivències i els seus interessos.

ASPECTES METODOLÒGICS

De la mateixa manera que amb la ficció, cada taller conté tres grans seqüències didàctiques (*Abans del taller, El taller i Després del taller*), dins de les quals hi ha diferents subseqüències. Exemple de la seqüència didàctica del taller de reportatge televisiu:

EL REPORTATGE TELEVISIU	
1. ABANS DEL TALLER	
• Activitat introductòria	
- LLENGUATGE AUDIOVISUAL	
- ANÀLISI D'UN MODEL DE TEXT	
- <i>Autoria i context de producció</i>	
- <i>Aspectes formals</i>	
- <i>Aspectes de contingut</i>	
• Preparació del reportatge. Preproducció	
- TRIA DELS TEMES I ELS TRACTAMENTS	
- FORMACIÓ DELS EQUIPS DE TREBALL	
- ELABORACIÓ DEL PRE-GUIÓ	
- <i>Objectius</i>	- <i>Entrevistes</i>
- <i>Sinopsi del reportatge</i>	- <i>Localitzacions</i>
- <i>Punt de vista</i>	- <i>Imatges</i>
- <i>Estructura</i>	- <i>Música i efectes</i>
2. EL TALLER	
- GRAVACIÓ	
- ELABORACIÓ DEL GUIÓ DE MUNTATGE	
- EDICIÓ DEL REPORTATGE	
3. DESPRÉS DEL TALLER	
- VISIONAT DEL PRODUCTE ELABORAT	
- ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	